

שוויון ואי אפליה

יוצרים מרחב הוגן

כתות א'-ב'

ליקוט רעיונות, כתיבה ועריכה:

צוות מרכז פסג"ה לוד-מחוז מרכז:

ד"ר שרון רחמים-מנהלת

גאולה מידני-סגנית

מובילות פדגוגיות: אורית מצליח, אסמה דרבאשי

ייעוץ לכתיבה:

יוסי מיכל-מדריך ארצי ליישום זכויות התלמיד/ה-המינהל הפדגוגי, משרד החינוך

מה ביחידה?

מדינת ישראל צמחה מתוך חברה המכירה במציאות מרובת תרבויות וזהויות, ומכבדת את ההשתייכויות הקבוצתיות השונות של ילדים ובני נוער. המוסד החינוכי מפגיש "שונים" בתחומי עניין משותפים, ככזה אמור הוא לכבד את זכויותיהם של חברי קהילת המוסד החינוכי. ריבוי נקודות המבט התרבותיות, האמונה והאידיאולוגיות שאנו מצווים כיום לכבד, גוזר ריבוי של יצירת איזונים בתרבות הבית ספרית. כב' השופטת סביונה רוטלוי כותבת במאמרה: "מעמד של ילדים בחברה הישראלית - לקראת שינוי!": "גם אם הילדות מתאפיינת בתלות בעולם המבוגרים, ההולכת ופוחתת עם התבגרותם...ילדים אינם עוד יצורים בלתי נראים וחברי משפחה וקהילה פסיביים, אלא בני אדם ואזרחים המשתתפים בחיי המשפחה והקהילה."

ב- 20 בנובמבר 1989, חתמה ישראל על האמנה הבינלאומית בדבר זכויות הילד/ה. האמנה אושררה ב-4 באוגוסט 1990. ישנן ארבעה עקרונות המהווים את לב ליבה של האמנה וחלים ביישומן של כל אחת מן הזכויות הקבועות בה. עקרון אי האפליה הוא אחד מעקרונות אלו. החינוך שוויון ואיסור אפליה בא למלא את חובת האמנה, ומתוך כך מחויבות מערכת החינוך היא לכבד ולהבטיח כי כל ילדה וכל ילד יהיו מוגנים מכל צורה של אפליה תוך מימוש זכותם לחינוך ושאר הזכויות באמנה.

חוק זכויות התלמיד משנת 2000 ממסד לראשונה את הזכות לחינוך בחקיקה ראשית בישראל, ומגן על תלמידים תלמידות מפני אפליה כפי שמופיע בסעיף 5 לחוק.

יחידה זו מאפשרת לקיים תהליך למידה בסוגיות של מימוש הזכות לשוויון ואי אפליה באמצעות הבעת עמדה אישית, התמודדות עם רגשות שונים ושיח על דילמות מוסריות וערכיות בחברה הישראלית שאיתן ילדים מתמודדים.

היחידה הינה **מגוונת ורב תחומית** ומאפשרת ליצור בערוצים שונים. מומלץ לאפשר לתלמידים ולתלמידות בחירה בין התוצרים השונים בהתאם לערוצי הלמידה המועדפים עליהם ולתחומי העניין שלהם.

חשוב לסכם את יחידת הלימוד **ברפלקציה אישית ובהזמנה ללמידה נוספת.**

שוויון ואי אפליה - כיתות א' - ב'

סיכום

**מהלך
היחידה**

**רקע
ומטרות**

”אין עק שני אילנות שווים, שני עצים שווים, ועל אחת כמה וכמה בני אדם שווים זה לזה.”

(י.ל. סוף)

מטרות היחידה

בירור מושגים: זכות, אחריות, זכויות
הילד שוויון ואי אפליה;

למידה של אמנת זכויות הילד

למידה על דרכי התמודדות ופעולה
למימוש הזכות לשוויון ואי אפליה;

חשיפה ולמידה מתוך קטעי מידע
מגוונים העוסקים באפליה ושוויון;

תרגול אורייני - הבעה בעל פה ובכתב

הזמנה לרפלקציה.

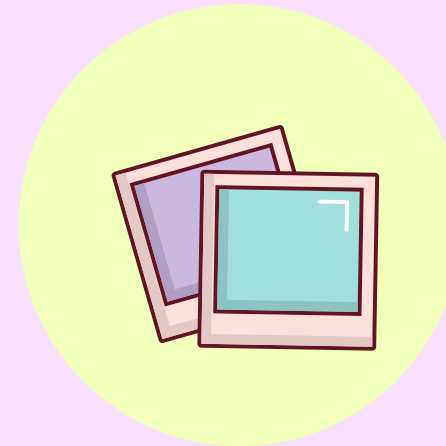
מהלך היחידה

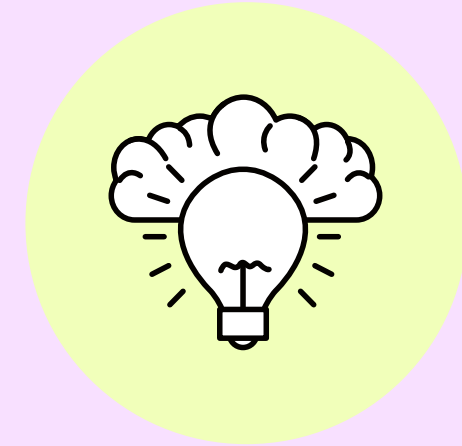
דיון ושיח
קבוצתי

האזנה לסיפור

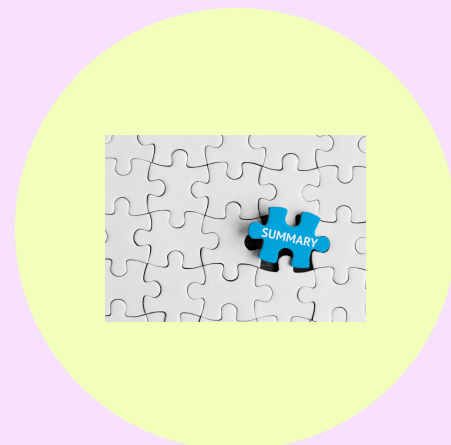
שיח גלריה
התבוננות בתמונה

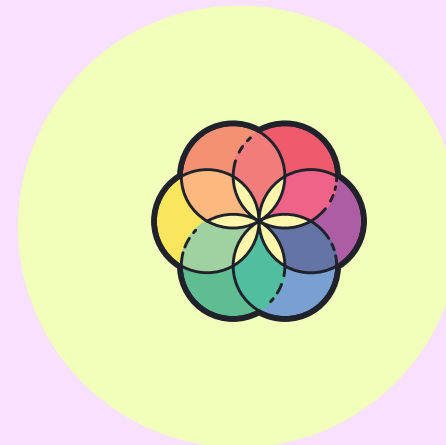
פעילות פתיחה -
התנסות חוויתית

רפלקציה

סיכום

יצירת מרחב
הוגן- תוצר

משימות במרחב

פותרים חלון לתמונות

מטרת הפעילות:

לפתח יכולת הבנת מושגים זכויות, שוויון ואי אפליה דרך תמונות.

נדרש:

מקרון ותמונות הפעילות (בשקפים הבאים).

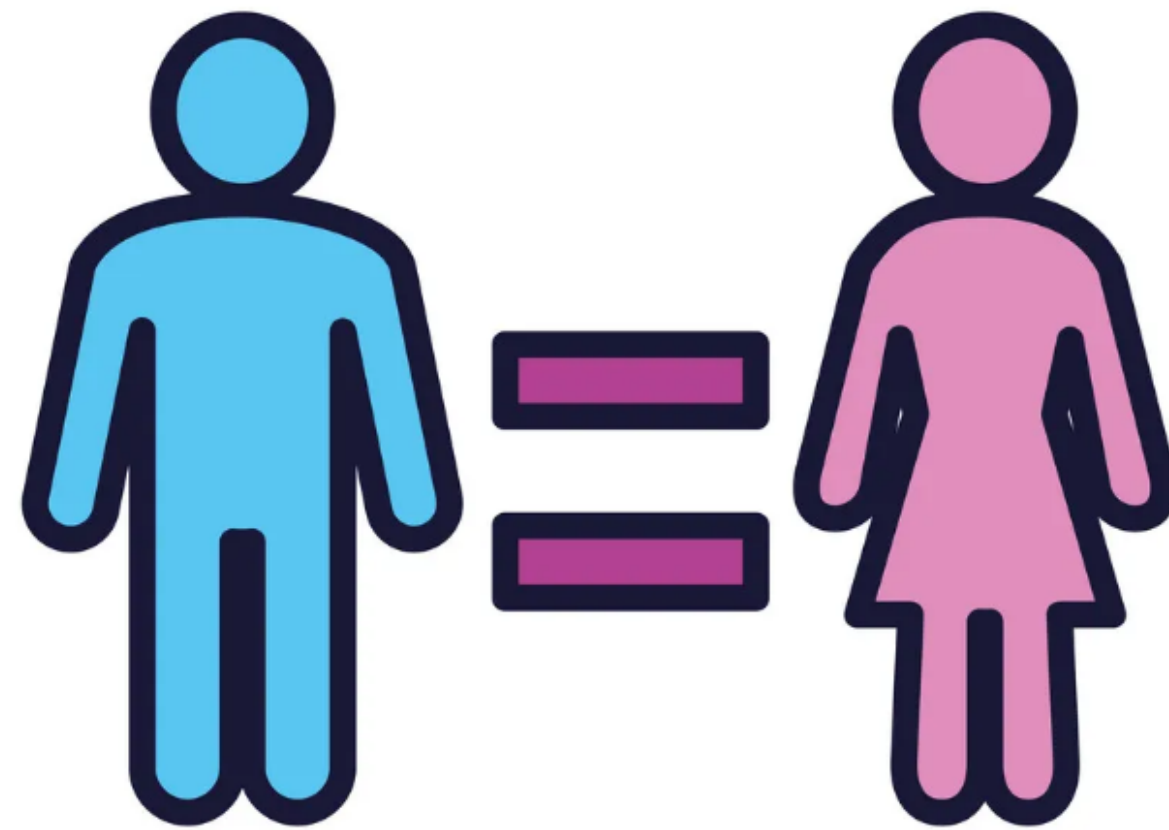
מהלך הפעילות:

המורה מציגה בפני התלמידים במליאה בכל פעם תמונה (אפשר את כולן ואפשר לבחור) ומבקשת מהתלמידים להתבונן בהן ומזמנת דיון ושיח בעקבותיהן.

תמונה תמונה מה את מספרת?

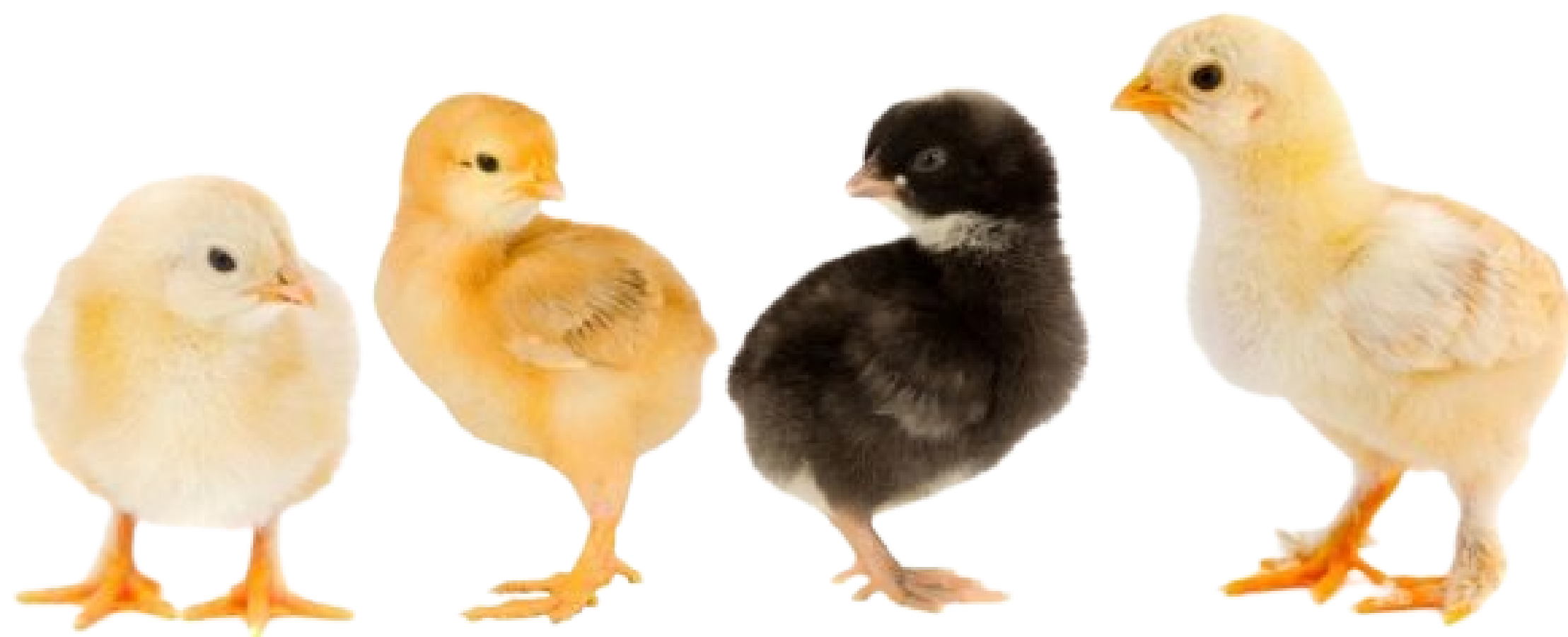
התבוננו בתמונה שלפניכם
וספרו/כתבו, מה אתם רואים?

אַתָּה בֶּן אֲנִי בֵּת, שְׁנֵינוּ שָׁוִים בְּכָל וִישׁ לָנוּ אוֹתָן זְכוּיוֹת

שׁוּיֹן בֵּין כָּלֵם גַּם אֶם אֲנִי קָטָן גַּם אֶם אֲנִי גָדוֹל

לִפְעָמִים אֲנִי דוֹמָה וְלִפְעָמִים אֲנִי שׁוֹנָה אֶךְ כָּלֵנוּ בַּסּוֹף שְׂוִים

שׁוּיוֹן זְכוּיוֹת לְאֶנְשִׁים עִם מְגַבְלוֹת

הַזְכוּת וְהַאֲחֵרִיּוֹת שֶׁלָּנוּ בַּחֲבֵרָה

שיח ודיון בקבוצות

לאחר הצגת התמונות, המורה תקיים שיח ודיון
בעקבותיהן, ניתן להיעזר בשאלות הבאות:

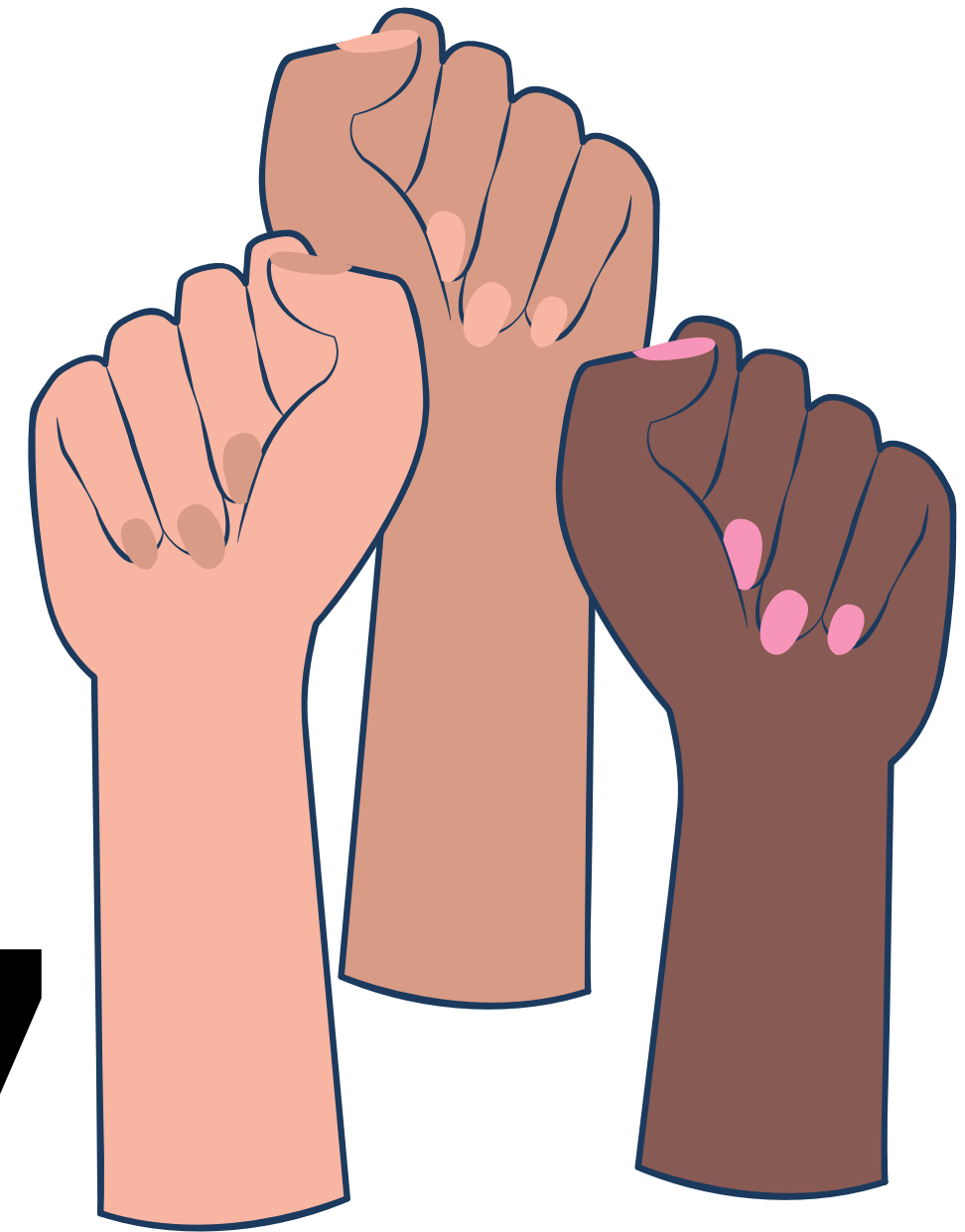
לאיזו תמונה התחברתם? מדוע? ?

מהו המכנה המשותף לתמונות? מה דומה ומה שונה בין התמונות? ?

לפי דעתכם, באיזה נושא נעסוק היום? ומדוע? ?

נושא השיעור

**הזכות של ילדים
לשוויון ואי אפליה**

האמנה לזכויות הילד

אמנה היא הסכם בינלאומי, בין מדינות וארגונים בינלאומיים. המדינות החתומות על אמנת האומות המאוחדות לזכויות הילד מכירות בזכויות שונות המגיעות לכל ילדה וילד. מדינת ישראל אישרה (כלומר, נתנה תוקף משפטי בינלאומי להסכם בין המדינות) את אמנת האו"ם לזכויות ילדים בשנת 1991. כדי לקבל את המידע המדויק והרלוונטי ביותר, מומלץ לקרוא את האמנה בגירסה הרשמית שלה.

שיח ודיון בעקבות פנקס זכויות הילד

שאלות שניתן לשאול את הילדים בעקבות פנקס זכויות הילד:

- אילו זכויות יש לך בבית?
- אילו סוגי אחריות יש לך בבית?
- אילו זכויות יש לך בכתה?
- אילו סוגי אחריות יש לך בכתה?
- מהי אמנת זכויות הילד?
- האם יש זכויות שלדעתך ילדים צריכים ולא מופיעות בפנקס הזכויות? פרט/י והסבר/י
- מדוע חשוב שלילדים יהיו זכויות ייחודיות עבורם?

פעילויות בעקבות סיפור

טרום האזנה

לאחר הצגת הנושא, התמונות ובירור
המושגים עם התלמידים, המורה תציג את
כריכת הספר:

"פילים לא מתקבלים"

כתבה: ליזה מנטצ'ב / איירה: טאי יון / הוצאת אגם

טרום האזנה

שיח בעקבות התבוננות בכריכה:

- שערו, במה הספר עוסק?
- מה אתם מרגישים, מה התחושות שעולות בכם כאשר אתם שומעים את הכותרת "פילים לא מתקבלים"?
- מדוע לדעתכם, פילים לא יכולים להיכנס פנימה? מדוע אינם מתקבלים?
- מדוע לדעתכם, הילד לא יכול להיכנס פנימה? מדוע אינו מתקבל?
- כיצד לדעתכם, הכריכה ושם הסיפור קשורים לנושא השוויון שעליו שוחחנו ועבדנו בפעילויות הקודמות?

האזנה לסיפור

האזנה לסיפור:

- ניתן על-ידי הקראת הסיפור מפי מבוגר
- ניתן על-ידי השמעת הסיפור באודיו- קישור
- ניתן להציג את סרטון הסיפור- קישור

לאחר האזנה

שאלות מנחות לשיח במליאה, לאחר ההאזנה לסיפור:

- מדוע לדעתכם פילים לא יכולים להיכנס למועדון?
- שערו, מה היה קורה אילו הילד והפיל היו מקישים בדלת המועדון?
- שערו, מה היה קורה אילו הילד והפיל לא היו פוגשים את הבואש ואת הילדה?
- האם נתקלתם פעם בחוויה דומה שכזו של דחייה? מה הרגשתם? שתפו אותנו
- האם הפתגם "מה ששנוא עליך אל תעשה לחבריך" מתקשר לסיפור שהאזנתם לו? שתפו אותנו בדוגמאות מתוך הסיפור.
- כיצד פתגם זה מתקשר למימוש הזכות לשוויון ואי אפליה בחברה?

עבודה בקבוצות

חלקו את הכתה לקבוצות.
בכל קבוצה 5-6 תלמידים, כאשר כל קבוצה תתנסה בפעילות אחרת.

מגוון המשימות:

- שיח ודיון בקבוצה
- כתיבה
- המחזה
- יצירה
- משחק
- העשרה

*ניתן לעשות סבב בין הקבוצות במהלך השבוע כך
שהילדים יתנסו בכל התחנות

שיח ודיון בקבוצה

קבוצה מונחית יחד עם המורה

התבוננו בתמונות וספרו...

- התבוננו ב"תמונת החלונות" שבעמ' 2-3: אילו חיות "מקובלות" ואילו חיות "לא מקובלות"?
- מתי אתם עוזרים לחבריכם להתקבל, כשקשה להם?
- מתי הילד מסייע לפילון?
- האם אתם מרגישים, לעתים, שעליכם להגן על אחרים? מפני מה? איך?
- בסיפור כתוב: "הוא מתחשב מאוד בהליכה שלו" שתפו באירוע בו אתם התחשבתם באחרים.
- "הזכות לאהוב ולהיות נאהב" - כיצד ציטוט זה מתוך "פנקס זכויות הילד" בא לידי ביטוי ב"תמונת החלונות"?

כתיבה

מטרה : תרגול הבעה בכתב

נדרש : כלי כתיבה, מחברת, דפים וצבעים

המשימה :

לפניכם מספר משימות כתיבה.

בחרו משימה אחת מתוך המשימות וכתבו במחברת:

- **דו שיח בין הפיל והבואש/בין הילד והילדה (השתמשו במלים זכות ושוויון).**
- **מצאו את החיות בסיפור וכתבו את שמותיהן ביחיד רבים/זכר נקבה**
- **סדרו את החיות המופיעות בסיפור לפי סדר הא"ב וכתבו את שמותיהן במחברת**
- **חפשו בסיפור מילה/מילים או תמונה המביעה/המביעות אי שוויון וכתבו מדוע בחרתם בה/בהן?**
- **כתבו את הפתגם "מה ששנוא עליך אל תעשה לחבריך" וחפשו זכות אחת מתוך "פנקס זכויות הילד".**

המחזה

המטרה: פיתוח עולם הדמיון והיצירתיות אצל הילדים ומתן ביטוי לרגשות של הילדים

נדרש: מקלות ארטיק, דבק, דפים לבנים/דמויות מתוך הסיפור

המשימה:

לפניכם חומרים שונים להכנת תיאטרון בובות.

ציירו, גזרו והדביקו דמות/דמויות שאהבתם מתוך הסיפור והמחיצו אותה/ם בקבוצה או במליאה.

יצירה

מטרה: פיתוח עולם הדמיון והיצירתיות אצל הילדים
חיזוק המוטוריקה העדינה

נדרש: פלסטלינה בגוונים שונים, צלחת, כלי חיתוך

משימה: כיירו דמות/יות מפלסטלינה מתוך הסיפור הכינו תערוכה של תוצריכם.

הציגו ושתפו את חברי הקבוצה/הכתה.

משחק

שם המשחק-נחש מילה, משפט לתמונה

מטרת המשחק: להשלים את נחש התמונות והמלים

מה"התחלה" ועד ה"סוף".

מהלך המשחק: חלקו את הכרטיסים בין המשתתפים. מי שבידו הכרטיס בו כתובה המילה "התחלה"

מתחיל ראשון. כל משתתף בתורו, מניח כרטיס עם תמונה על פי הנושא, המשפט אליו הוא שייך.

אם אין לו כרטיס מתאים התור עובר למשתתף הבא. כך עד שמגיעים בכרטיס האחרון למילה "סוף".

אם הגעתם באמצע למילה סוף ונשארו כרטיסים לא מחוברים סימן שטעיתם.

בהצלחה

אַחֲרִיּוֹת
להיות מוכּלָּה לאחר
(ולאור לו)

אַחֲרִיּוֹת
לא לפגוע באחרים
באופן פיזי

זְכוּת
לעבול תמיכה להשיג
במקורות למידה שיש לו
מגבלה

זְכוּת
זכותי לטענות

אַחֲרִיּוֹת
לא לפגוע באחרים
באופן מילולי

אַחֲרִיּוֹת
לעבול תמיכה להשיג
במקורות למידה שיש לו
מגבלה

אַחֲרִיּוֹת
ללמוד מהטענות
שלי

זְכוּת
זכותי לטענות

אַחֲרִיּוֹת
ללמוד מהטענות
שלי

זְכוּת
זכותי לטענות

זְכוּת
לקבץ את חפצים
ומתנהגים שלי

זְכוּת
זכותי לטענות

זְכוּת
לשמוע על השם שנחמד לו

זְכוּת
זכותי לטענות

זְכוּת
לשמוע על דרכי ולקבץ
חפצים ומתנהגים שלי

זְכוּת
זכותי לטענות

אַחֲרִיּוֹת
לכבד מתנהגים וחפצים
של אחרים

אַחֲרִיּוֹת
לא לפגוע באחרים
באופן פיזי

זְכוּת
להאזין בלי להפריע

זְכוּת
זכותי לטענות

התחלה

זְכוּת
זכותי לטענות

זְכוּת
לשמוע על הפרטיות שלי
והמשחקים שלי

זְכוּת
זכותי לטענות

אַחֲרִיּוֹת
ללמוד בבית הספר

זְכוּת
זכותי לטענות

זְכוּת
לאכול לשבוע

זְכוּת
זכותי לטענות

אַחֲרִיּוֹת
לכבד את דתו
ואמונתו של כל אדם

זְכוּת
זכותי לטענות

אַחֲרִיּוֹת
לא לפגוע באחרים

זְכוּת
זכותי לטענות

זְכוּת
להיות מוגן ואהוב

זְכוּת
זכותי לטענות

זְכוּת
להיות שתף בפעילויות
חברתיות

זְכוּת
זכותי לטענות

אַחֲרִיּוֹת
לגלות אספניות כלפי
חולות

זְכוּת
זכותי לטענות

העשרה

לומדים וחוקרים חיות

מטרה: הכנת תעודת זהות לחיה

מה נדרש?

קטעי מידע מנוקדים המתארים את בעלי החיים מתוך הסיפור, כלי כתיבה, מחברת/
מחשב.

משימה: הכנת תעודת זהות לבעל חיים המופיע בסיפור:

לפניכם קטעי מידע ומקורות שונים על בעלי חיים מתוך הסיפור.

הכינו תעודת זהות על אחד מבעלי החיים, לבחירתכם. אפשר גם להמציא חיה שלא

קיימת. את תעודות הזוהות של בעלי החיים הציגו בקבוצה או במליאה

• ניתן לכתוב חיות דומות ושונות בתעודות הזוהות לבעל החיים שבחיים.

לחצו כאן לדוגמה לתעודת זהות מקוונת.

יוצרים מרחב כיתתי

מקדם שוויון

סיכום הפעילות בכיתה

הכינו עם התלמידים לוח קיר
"חברים עוזרים לחברים"

ובו ישתפו כיצד הם עוזרים אחד לשני,

כיצד הם חברים אחד של השני ויוצרים שייכות ושוויון

על פי זכויות הילד ?

אוצר מילים

זְכוּת

זְכוּתִי

זְכוּיוֹת

אַחֲרִיּוֹת

אַמְנָה

זְכוּיוֹת הַיֶּלֶד

שָׁוִיוֹן

אִי אֶפְלִיָּה

שׁוֹנָה

שׁוֹנִים

שָׁוָה

שָׁוִים

אִיפָּה וְאִיפָּה

רפלקציה

לפניכם גלגל שיח וירטואלי.

בכל לחיצה תיחשף שאלה.

כל תלמיד בתורו ישיב על השאלה שיזמן לו הגלגל.

